

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annettua lakia muutettavaksi siten, että asetuksella voitaisiin säätää öljy-, kemikaali- ja kaasusäiliöalusten kuljetuksiin liittyvistä ilmoitusvelvollisuuksista. Lisäksi liikenneministeriö voisi, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, antaa tarkempia määräyksiä ja ohjeita edellä mainittuihin ilmoitusvelvollisuuksiin liittyvistä asioista. Asetuksella voitaisiin myös säätää, että merenkulkuhallitus voisi antaa vesien pilaantumisen ehkäisemiseksi tarpeellisia määräyksiä ja ohjei-

ta teknisistä yksityiskohdista, jotka koskevat suomalaisen aluksen sekä kauppamerenkulkuun Suomen satamien välillä tai sisävesialueella käytettävän aluksen rakennetta, varusteita, miehitystä ja käyttöä sekä öljy-, kemikaali- ja kaasusäiliöalusten ilmoituksia.

Muutos liittyy ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamisesta tehdyn ETA:n sekakomitean päätöksen (ETA-sopimuksen lisäpöytäkirja) voimaansaattamiseen. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 1994.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä annetun lain, jäljempänä alusjätelaki, 3 § sisältää valtuutussäännöksiä, joiden mukaan asetuksella ja edelleen liikenneministeriön päätöksellä voidaan antaa vesien pilaantumisen ehkäisemiseksi tarpeellisia säännöksiä ja määräyksiä.

Pykälän 1 momentin nojalla voidaan asetuksella säätää suomalaisen aluksen sekä kauppamerenkulkuun Suomen satamien välillä tai sisävesialueella käytettävän aluksen rakenteesta, varusteista, miehityksestä ja käytöstä. Lain 3 §:n 2 momentin mukaan asetuksella voidaan myös antaa öljy- ja kemikaalisäiliöalusten liikennöintiä Suomen sisävesialueella koskevia kieltoja ja rajoituksia. Säännöksen 3 momentin nojalla liikenneministeriö voidaan asetuksella valtuuttaa antamaan tarkempia määräyksiä ja ohjeita 1 ja 2 momentin soveltamisesta.

Alusjätelain 9 §:ssä on lisäksi säännös aluksen päällikön ilmoitusvelvollisuudesta eräissä tapauksissa. Päällikön ilmoitusvelvollisuudesta on tarkemmin säädetty asetuksella ja se käsittää ilmoitukset havainnoista sekä ilmoitukset vahinkotapauksista. Alusjätelaki ei sisällä muita ilmoitusvelvollisuutta koskevia säännöksiä.

Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) voimaantuloon liittyen saatettiin luotsausasetuksen muutoksella (1442/93) Suomen lainsäädäntö vastaamaan yhteisön satamiin saapuvia tai niistä poistuvia säiliöaluksia koskevista vähimmäisvaatimuksista annetun Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiivin (79/116/ETY), jäljempänä vuoden 1979 direktiivi, säännöksiä, jotka koskevat alusten ilmoitusvelvollisuutta. Sen jälkeen on syyskuussa 1993 ilmoitusvelvollisuudesta annettu uusi soveltamisalaltaan entistä laajempi neuvoston direktiivi vaarallisia tai ympäristöä pilaavia aineita kuljettavia aluksia koskevista vähimmäis-

vaatimuksista niiden ollessa matkalla yhteisön merisatamiin tai poistuessa (93/75/ETY), jäljempänä vuoden 1993 direktiivi. Vuoden 1979 direktiivi kumoutuu uuden direktiivin tullessa voimaan syyskuussa 1995. Vuoden 1993 direktiivi on ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamisesta tehdyn ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 (ETA-sopimuksen lisäpöytäkirja) liitteellä 11 lisätty niihin säädöksiin, joihin viitataan ETA-sopimuksen liitteessä XIII.

Vuoden 1993 direktiivissä säädetään muun muassa laivaajan velvollisuudesta toimittaa lastia koskevia ilmoituksia aluksen päällikölle tai aluksen omistajalle, rahtaajalle, käyttöyhtiölle tai asiamiehelle.

Lisäksi direktiivissä säädetään velvollisuudesta ilmoittaa vaarallisia tai ympäristöä pilavia aineita kuljettavista aluksista, alusten lastista ja muista kuljetuksiin liittyvistä yksityiskohdista. Euroopan unionin (EU) alueella olevasta satamasta poistuvan aluksen on ennen lähtöä ilmoitettava kyseisen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle direktiivin liitteessä mainitut tiedot. Samoin aluksen on jo EU:n alueen ulkopuolella sijaitsevasta lastausatamasta lähtiessään ilmoitettava direktiivin liitteessä olevat tiedot EU:n alueella olevan määräsataman toimivaltaiselle viranomaiselle. Ilmoitusvelvollisuus on direktiivissä säädetty liikenteenharjoittajan tehtäväksi. Liikenteenharjoittajalla tarkoitetaan aluksen omistajia, rahtaajia, käyttöyhtiöitä ja asiamiehiä.

Direktiivi koskee eräin poikkeuksin kaikkia lastialuksia, öljy-, kemikaali- ja kaasusäiliöaluksia ja matkustaja- aluksia, jotka kuljettavat direktiivissä määriteltyjä vaarallisia tai ympäristöä pilavia aineita irtolastina tai pakattuna. Irtolastikuljetuksilla tarkoitetaan nestemäisten aineiden irtolastikuljetuksia.

Lisäksi direktiivissä säädetään aluksen päällikkö täyttämään tarkastuslomake, josta ilmenevät aluksen tunnistetiedot sekä tiedot alusten turvalaitteiden kunnosta, turvallisuustodistuksista ja muista asiakirjoista sekä päällystöstä ja miehistöstä. Lomake on luovutettava luotsille ja pyynnöstä toimivaltaiselle viranomaiselle.

Direktiivin tavoitteena on luoda laaja tietojenkeruujärjestelmä, jonka avulla viranomaisilla on mahdollisuus seurata Euroopan alueella liikkuvia vaarallisten ja ympäristölle haitallisten aineiden tavaravirtoja ja onnettomuustapauksissa selvittää nopeasti ja tarkasti aluksella

olevien vaarallisten ja ympäristölle haitallisten aineiden laatu ja määrä.

Direktiivin laajuuden vuoksi sen sisältämiä säännöksiä ei enää katsota voitavan saattaa Suomen lainsäädännössä voimaan luotausasetusta muuttamalla. Myöskään alusjätelain valtuutussäännökset eivät ole riittävän laajoja kattamaan kaikkia direktiivissä tarkoitettuja asioita. Edellä sanotun vuoksi alusjätelain 3 §:n valtuutussäännöstä ehdotetaan laajennettavaksi siten, että sen nojalla voitaisiin asetuksella antaa säännöksiä öljy-, kemikaali- ja kaasusäiliöalusten kuljetuksiin liittyvistä ilmoitusvelvollisuuksista. Kappaletavarakuljetusten osalta valtuutus asetuksella säätää alusten ilmoituksista annettaisiin vaarallisten aineiden kuljetuksista annettavalla lailla.

Esityksessä ehdotetaan, että liikenneministeriö voisi, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, antaa tarkempia määräyksiä ja ohjeita edellä mainittuihin ilmoitusvelvollisuuksiin liittyvistä asioista. Samalla ehdotetaan alusjätelakiin otettavaksi säännös, jonka nojalla merenkulkuhallitus voisi, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, antaa määräyksiä ja ohjeita 3 §:n 1 momentissa tarkoitettujen alusten rakenteesta, varusteista, miehityksestä ja käytöstä sekä öljy-, kemikaali- ja kaasusäiliöalusten kuljetuksiin liittyvistä ilmoitusvelvollisuuksista. Käytännössä merenkulkuhallitus on jo aikaisemmin antanut teknisiä määräyksiä edellä mainituista asioista. Ilmoitusvelvollisuuteen liittyen merenkulkuhallituksen päätöksellä määrättäisiin muun muassa ilmoitusvelvollisuuden käytännön toteuttamisesta yhteydenottomuotoineen ja määräaikoineen sekä vahvistettaisiin tarkastuslomakkeen sisältö.

2. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole arvioitu olevan organisatorisia vaikutuksia. Suunnitelmien mukaan merenkululaitoksen merenkulukupiirit hoitaisivat esityksen edellyttämän tietojen keruun. Tietojenkeruujärjestelmän kehittäminen tulee todennäköisesti aiheuttamaan jonkin verran kustannuksia, joiden suuruutta ei vielä pystytä arvioimaan. Säännös, jonka mukaan ilmoituksia joudutaan tekemään pitkien matkojen päästä, saattaa vaatia uusia radiolaitteita, joiden hankkiminen aiheuttaa lisäkustannuksia merenkulkuhallinnolle.

3. Asian valmistelu

Lakiehdotus on valmisteltu liikenneministeriössä virkatyönä. Ehdotuksesta on pyydetty lausunnot ympäristöministeriöltä, merenkulkuhallitukselta, Suomen Varustamoyhdistykseltä, Ålands Redarföreningiltä, Ulkomaanliikenteen Pientonnistoyhdistykseltä, Suomen Laivanpäällystöliitolta ja Suomen Satamaliitolta. Annetuissa lausunnoissa on ehdotusta yleisesti puollattu.

4. Voimaantulo

Vuoden 1993 direktiivin mukaan sen nou-

dattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset on annettava 12 kuukauden kuluttua direktiivin antamisesta eli viimeistään 13 päivänä syyskuuta 1994. Direktiivistä johtuvat velvoitteet tulevat voimaan 13 päivänä syyskuuta 1995. Edellä sanotun mukaisesti ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1994, jotta alemmanasteiset säännökset ja määräykset voidaan antaa ennen 13 päivää syyskuuta 1994. Koska kysymys on pelkästä valtuutussäännöksestä, ehdotettu laki voi tulla voimaan ETA-sopimuksen lisäpöytäkirjan voimaantulosta riippumatta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemiseksi annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä 16 päivänä maaliskuuta 1979 annetun lain (300/79) 3 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 29 päivänä kesäkuuta 1990 annetussa laissa (607/90), sekä

lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 29 päivänä kesäkuuta 1990 annetulla lailla, uusi 4 momentti seuraavasti:

3 §

Lisäksi asetuksella voidaan antaa säännöksiä öljy-, kemikaali- ja kaasusäiliöalusten kuljetukseen liittyvistä ilmoitusvelvollisuuksista.

Liikenneministeriö voi, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, antaa tarkempia määräyksiä ja ohjeita 1—3 momentissa mainituista asioista. Lisäksi merenkulkuhallitus voi, sen

mukaan kuin asetuksella säädetään, antaa määräyksiä ja ohjeita 1 momentissa tarkoitettujen alusten rakenteeseen, varusteisiin, miehitykseen ja käyttöön sekä 3 momentissa mainittuihin ilmoituksiin liittyvistä teknisistä yksityiskohdista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1994.

Helsingissä 6 päivänä toukokuuta 1994

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Liikenneministeri *Ole Norrback*

Laki

aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemiseksi annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan aluksista aiheutuvan vesien pilaantumisen ehkäisemisestä 16 päivänä maaliskuuta 1979 annetun lain (300/79) 3 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 29 päivänä kesäkuuta 1990 annetussa laissa (607/90), sekä

lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna mainitulla 29 päivänä kesäkuuta 1990 annetulla lailla, uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §

Liikenneministeriö voidaan asetuksella valtuuttaa antamaan tarkempia määräyksiä ja ohjeita 1 ja 2 momentin soveltamisesta.

Ehdotus

3 §

Lisäksi asetuksella voidaan antaa säännöksiä öljy-, kemikaali- ja kaasusäiliöalusten kuljetukseen liittyvistä ilmoitusvelvollisuuksista.

Liikenneministeriö voi, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, antaa tarkempia määräyksiä ja ohjeita 1—3 momentissa mainituista asioista. Lisäksi merenkulkuhallitus voi, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, antaa määräyksiä ja ohjeita 1 momentissa tarkoitettujen alusten rakenteeseen, varusteisiin, miehitykseen ja käyttöön sekä 3 momentissa mainittuihin ilmoituksiin liittyvistä teknisistä yksityiskohdista.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1994.

